

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 380/2024-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej Momentum legal s.r.o., Bazová 6A, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Zvolen č. k. 8C/344/2012-679 z 29. apríla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 3 a čl. 144 ods. 1 ústavy, podľa čl. 20 ústavy, čl. 3 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením okresného súdu č. k. 8C/344/2012-679 z 29. apríla 2024. Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada o priznanie finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd uznesením č. k. 8C/344/2012-580 z 5. februára 2024 zaviazal sťažovateľku nahradiť žalovanej trovy konania vo výške 12 201,47 eur. Proti uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť, ktorú okresný súd najskôr posúdil ako oneskorene podanú, následne na základe podaní sťažovateľky a prešetrení predsedníčkou okresného súdu (pozri I. ÚS 435/2024, pozn.) rozhodol okresný súd o sťažnosti sťažovateľky napadnutým uznesením tak, že uznesenie z 5. februára 2024 zmenil a sťažovateľku zaviazal nahradiť žalovanej trovy konania vo výške 10 682,30 eur.

II. Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka nesúhlasí s obsahom napadnutého uznesenia ani uznesenia z 5. februára 2024. Okresný súd pri výpočte trov konania nesprávne aplikoval § 251 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), keď do výšky trov konania zahrnul položky, o ktorých nemal preukázané, že išlo o výdavky vynaložené žalovanou v súdnom konaní. Za trovy konania možno považovať výlučne výdavky strany sporu v danom súdnom konaní, ktoré strana sporu reálne zaplatila do jeho skončenia. Nejde teda o náklady strany, resp. o jej záväzky zaplatiť určitú sumu do budúcnosti, resp. o pohľadávky inej osoby voči strane sporu.

4. Podľa sťažovateľky žalovaná reálne nezaplatila výdavky, ktoré si nárokuje v rámci náhrady trov konania, a tak táto nárokovaná peňažná suma nepredstavuje výdavky strany sporu vynaložené v súdnom konaní, teda trovy konania. Okresný súd ju preto mal zaviazať výlučne na náhradu trov konania vo výške súdneho poplatku za odvolanie, prípadne za poplatky za vyhotovenie fotokópií zo súdneho spisu a aj to len v prípade, že zaplatenie týchto súm reálne vyplýva zo súdneho spisu a ak súd presvedčivo zdôvodní, že boli účelne vynaložené.

5. Okresný súd sa nevysporiadal ani s ďalšími námietkami sťažovateľky, dokonca ani s jej ústavnoprávnou argumentáciou. Sťažovateľka namietala nesprávnu aplikáciu § 13 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Rovnako namietala, že okresný súd priznal žalovanému trovy konania za viaceré úkony bez toho, aby bolo súdu preukázané, že sa skutočne uskutočnili a výdavky zaň reálne preukázali. Okresný súd mal pri každom jednom úkone zdôvodniť, prečo bol oprávnený a účelný vo vzťahu k uplatňovaniu alebo bráneniu práva žalovaného. Sťažovateľka rovnako namietala aj priznanie náhrady za režijný paušál bez toho, aby právny zástupca preukázal, že mu bol režijný paušál aj skutočne vyplatený.

6. Sťažovateľka nesúhlasí s právnym názorom okresného súdu pri určení hodnoty sporu, keďže nijako nezohľadnil, že žalobkyňou uplatnená suma 100 000 eur v sebe zahŕňala aj nemajetkovú ujmu, ktorá vznikla nesprávnym úradným postupom, resp. rozhodnutím žalovaného. Okresný súd rovnako nezohľadnil, že namietané nezákonné rozhodnutie žalovaného sa týkalo nehnuteľnosti, ktorá je určená na bývanie.

7. Okresný súd sa nedostatočne vysporiadal s jej námietkou o tvrdenej protiústavnosti § 9 ods. 1 vyhlášky. Sťažovateľka považuje za protiústavné, že odmena advokáta sa neodvíja od advokátom vynaloženého času, resp. nákladov, ale od hodnoty veci. Je pritom evidentné, že hodnota sporu nie je nijako spojená s výškou účelne vynaložených nákladov, nijako nesúvisí so zložitou danej právnej veci ani s prínosom advokáta k vyriešeniu sporu. Sťažovateľka je toho názoru, že práve trovy konania v prípade odmeny advokáta štátom arbitrárne určené na neprimerane vysokej úrovni a riziko ich úhrady občanom fakticky protiústavne odnímajú ich právo na súdnu ochranu. Je zjavne nespravodlivé nútiť neúspešnú stranu súdneho sporu zaplatiť advokátovi protistrany trovy konania, ktoré advokátom nemohli byť účelne vynaložené.

8. V dôsledku protiústavnej vyhlášky dochádza tiež k diskriminácii samostatne konajúceho účastníka súdneho konania a neoprávnenému zvýhodneniu druhého účastníka, ktorý je zastúpený advokátom. Pri formulácii podania, ako aj pri zastupovaní na pojednávaní je oprávnený vykonať

prácu nielen advokát, ale aj strana sporu, resp. splnomocnený zástupca. Odlišné peňažné ohodnotenie za prácu vykonanú rozličnými zákonom oprávnenými subjektmi predstavuje protiústavnú diskrimináciu na základe povolania.

9. Podľa sťažovateľky je evidentné, že v predmetnej veci okresný súd o právach a povinnostiach strán súdneho sporu rozhodol nezákonne, pričom neoprávnene zvýhodnil žalovaného a poškodil sťažovateľku, čím porušil rovnosť účastníkov súdneho sporu. Všetky spomínané argumenty majú mať za následok porušenie označených práv sťažovateľky podľa ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového protokolu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených práv podľa ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového protokolu napadnutým uznesením okresného súdu o trovách konania. Okresný súd mal nesprávnou aplikáciou vyhlášky pri výpočte trov konania rozhodnúť svojvoľne a arbitrárne. Podľa sťažovateľky mal okresný súd priznať náhradu trov len za tie výdavky, ktoré boli reálne zaplatené do skončenia súdneho sporu. Sťažovateľka namieta aj priznanie trov konania za viaceré úkony, ktoré považuje za neúčelné. K porušeniu označených práv malo dôjsť aj nedostatočným odôvodnením napadnutého uznesenia.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

11. Ústavný súd pri posudzovaní ústavných sťažností týkajúcich sa rozhodnutí o trovách konania stabilne zastáva názor, že rozhodovanie o trovách konania na všeobecných súdoch prislúcha zásadne týmto súdom. Ústavný súd preto také rozhodnutia preskúmava iba celkom výnimočne. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich túto časť konania, napríklad takou interpretáciou a aplikáciou právnych noriem, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (IV. ÚS 248/08, II. ÚS 569/2017). O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 352/06).

12. Na druhej strane je rozhodovanie o náhrade trov konania integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

13. Ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo nej, pričom sa riadi zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú preskúmané v konaní o ústavnej sťažnosti (napr. IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Z tohto postavenia mu preto

neprislucha všeobecne posudzovať vecnú správnosť právneho záveru, ku ktorému dospel všeobecný súd pri rozhodovaní o náhrade či výške trov konania.

14. Nosná námietka sťažovateľky spočíva v tom, že okresný súd pri vyčíslení trov konania nesprávne aplikoval vyhlášku tým, keď priznal náhradu trov konania za úkony, ktoré neboli reálne zaplatené žalovanou do skončenia sporu. Podľa sťažovateľky mal okresný súd právo priznať náhradu len za tie výdavky, pri ktorých bolo dostatočne preukázané, že boli reálne zaplatené. Sťažovateľka je toho názoru, že náklady strany, ktoré reálne nezaplatila, nemožno považovať za trovy konania v zmysle § 251 CSP. Zároveň spochybňuje aj správnosť postupu okresného súdu v súvislosti s určením hodnoty sporu a spochybňuje aj účelnosť niektorých úkonov právnej služby. Okresný súd sa s jej námietkami, ktoré uviedla aj v sťažnosti proti uzneseniu z 5. februára 2024, nevysporiadal dostatočným a ústavne akceptovateľným spôsobom.

15. Aplikujúc už spomínanú rozhodovaciu prax, sa ústavný súd zameril na posúdenie, či v perspektíve námietok sťažovateľky spĺňa napadnuté uznesenie okresného súdu požiadavku ústavnej konformnosti (najmä či jeho odôvodnenie má kvalitu naplňujúcu obsah čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), rešpektujúc pritom svoj ustálený názor, že postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré sú v súlade s platnými a účinnými právnymi normami, nemôžu spôsobiť porušenie základných ľudských práv.

16. Z napadnutého uznesenia (a uznesenia vyššieho súdneho úradníka, ktoré s ním vecne súvisí) v podstatnom vyplýva, že pri výpočte trov konania okresný súd aplikoval § 10 ods. 2 vyhlášky, teda pristupoval k žalobnému návrhu ako k sporu s ocniteľným predmetom. Okresný súd v uznesení z 5. februára 2024 priznal žalovanej náhradu trov konania za 19 úkonov právnej služby vo výške 12 201,47 eur. Výška trov bola zmenená napadnutým uznesením tak, že žalovanej bola priznaná náhrada trov konania vo výške 10 682,30 eur. Sudca okresného súdu v napadnutom uznesení vytkol vyššiemu súdnemu úradníkovi čiastočne nesprávnu aplikáciu vyhlášky pri posudzovaní troch úkonov právnej služby v odvolacom konaní, keď správne mala byť určená hodnota jedného úkonu v odvolacom konaní v zmysle § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky v hodnote 1/13 výpočtového základu, ktorý bol v roku 2023 v hodnote 96,31 eur. Išlo o úkony právnej služby v odvolacom konaní, ktorého predmetom bol výrok o určení, či došlo k porušeniu práva žalobkyne na správne rozhodnutie a úradný postup, a teda základná sadzba mala byť určená podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Okresný súd aj napadnutým uznesením priznal žalovanej náhradu trov konania za 19 úkonov právnej služby vrátane režijného paušálu.

17. Ústavný súd považuje za ústavne akceptovateľné odôvodnenie aplikácie § 10 ods. 2 vyhlášky vrátane následnej korekcie sudcom okresného súdu pri čiastočnej aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Ústavný súd sa nemôže stotožniť s výkladom § 251 CSP prezentovaným sťažovateľkou ani s predstretým výkladom slova „výdavok“. V existujúcom zmluvnom vzťahu medzi advokátom a klientom je irelevantné, kedy dôjde k zaplateniu odmeny advokáta (čo je náležitosť podliehajúca úplnej zmluvnej voľnosti), požiadavka, že za trovy možno považovať len náklady advokátovi už zaplatené, nemá zákonnú oporu.

18. Druhá sťažnostná námietka spochybňuje nárok na náhradu trov konania za niektoré úkony právnej služby, ktorých náhrada bola žalovanej priznaná a ktoré sú podľa hodnotenia sťažovateľky neúčelné. Sťažovateľka spochybňuje aj priznanie náhrady za režijný paušál.

19. Pri výdavkoch spojených so zastúpením strany advokátom sa považuje za všeobecne akceptovateľnú ich potreba v súvislosti s vedením sporu. Za účelné a odôvodnené sa bez pochybností považujú výdavky na odmenu advokáta za podania vo veci samej, podania realizované na výzvu súdu a za zastupovanie na pojednávaní (SEDLAČKO, F. In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAČOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2022, s. 991.). Nie je vylúčená však ani ich korekcia súdom, ak by nebolo možné považovať jednotlivé výdavky za nevyhnutné na riadne uplatnenie alebo bránenie práva pred súdom, napr. pri zneužití práva na zastupovanie advokátom. To je však potrebné skúmať v každom prípade osobitne. Okresný súd, aplikujúc uvedené kritérium, špecifikoval v bodoch 11 až 13 napadnutého uznesenia dôvody, prečo považoval náhradu za uplatnené úkony za účelnú.

20. Hodnotenie účelnosti vynaložených trov patrí do úvahy všeobecného súdu. Ústavnému súdu neprináleží pozícia, aby prehodnocoval rozhodnutia všeobecných súdov o účelnosti a hospodárnosti uplatnených či priznaných trov konania. Argumentácia sťažovateľky, ktorá ústavný súd stavia pred takéto rozhodnutie, nemôže byť v princípe úspešná, pretože ústavný súd nie je ďalšou akoby opravnou inšinciou vo vzťahu k rozhodnutiam všeobecných súdov o výške trov konania. Úloha ústavného súdu je iná, a to identifikovanie extrémnych vybočení v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, nie naprávanie prípadných jednotlivých nesprávností.

21. Ústavný súd nie je oprávnený zaujímať stanovisko k argumentom sťažovateľky o tvrdenej protiústavnosti obsahu vyhlášky v konaní podľa čl. 127 ústavy. Právomoc ústavného súdu preskúmať súlad právnych predpisov nižšej právnej sily s ústavou, ústavnými zákonmi alebo medzinárodnou zmluvou, s ktorou vyslovila súhlas národná rada a ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, sa realizuje v konaní podľa čl. 125 ústavy na základe návrhu na to oprávnených subjektov.

22. Ústavný súd uzatvára, že v napadnutom uznesení okresného súdu nezistil ústavnoprávny exces v podobe arbitrárnej či svojvoľnej interpretácie a aplikácie podústavných noriem, a tým ani porušenie práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru. To, že sa sťažovateľka s názorom okresného súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20, čl. 47 ods. 3 a čl. 144 ods. 1 ústavy, čl. 3 ods. 1 listiny, čl. 13 a čl. 14 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu:

23. Sťažovateľka porušenie označených článkov ústavy listiny, dohovoru a dodatkového protokolu odvíja od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označených článkov ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového protokolu, a preto aj v tejto časti bolo

potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2024

Libor Duľa
predseda senátu